

Огляд подій у сфері інтегрованого управління кордонами

IBM.in.UA

вересень 2025

Зміст

	Вступ	
	Рух осіб та товарів	4
	Євроінтеграція	7
	Реформа української митниці	8
	Неінфраструктурні рішення на кордоні	10
	Транскордонна співпраця та розвиток прикордонної інфраструктури	12
	Навчання та розвиток	14
	Спеціальний блок: Стратегія інтегрованого управління державним кордоном: гуманітарний вимір	17
	Транспортна інтеграція і розвиток логістики	23
	Лінки на публікації	28

Вступ

Посилення євроінтеграційних процесів у сфері управління кордонами, транспорту та митної політики, підготовка до проведення високорівневого діалогу Україна–ЄС з питань транспорту, оновлення підходів до реалізації «Шляхів солідарності» та узгодження подальших кроків у межах імплементації нової Стратегії інтегрованого управління державним кордоном – стали ключовими темами вересня.

У митному блоці продовжилася практична реалізація європейських проєктів технічної допомоги. В межах EU4IBM-Стійкість українські митники пройшли навчання у Великій Британії з технічного обслуговування мобільних сканерів Rapiscan Eagle M60, що забезпечує подальшу самостійність і стійкість у сфері митного контролю. Паралельно Київська митниця отримала новітнє обладнання для перевірки поштових відправлень, а також відбулися тренінги з розпізнавання контрафактної продукції за участі провідних міжнародних брендів.

Державна прикордонна служба України у вересні продемонструвала зміцнення інституційної спроможності – зокрема, через формування Робочої групи з оцінювання корупційних ризиків, проведення аналітичних опитувань та удосконалення навчальних програм. Водночас прикордонники долучилися до міжнародних навчань і обміну досвідом із колегами з країн ЄС, що сприяє уніфікації стандартів підготовки та наближенню до практик НАТО.

На рівні транскордонної співпраці продовжився розвиток регіональних ініціатив. Відзначено активізацію контактів між Україною, Румунією, Угорщиною та Словаччиною, а також заходи до 25-річчя Євро регіону «Верхній Прут», що стали платформою для обговорення нових спільних проєктів та інтеграції регіонів до європейських програм Interreg NEXT.

У транспортній сфері місяць позначився низкою подій, що демонструють поступ у створенні спільного транспортного простору з ЄС. Відкриття першої євроколії між Чопом і Ужгородом забезпечило пряме залізничне сполучення з трьома столицями ЄС, а домовленість про продовження «транспортного безвізу» до березня 2027 року гарантує стабільність вантажних перевезень. Серед інших рішень – розширення міжнародних квот для українських перевізників, впровадження цифрових дозволів Європейської конференції міністрів транспорту (ЄКМТ) і запуск єдиної системи єЧерга для комерційного транспорту.

У морській галузі оголошено найбільший інвестиційний проєкт у портовій сфері за роки незалежності – публічно-приватне партнерство в порту Чорноморськ, що реалізується за участю IFC, ЄБРР та провідних світових операторів. Водночас Міністерство розвитку громад та територій повідомило про необхідність перегляду умов концесії Херсонського морського торговельного порту через його зруйнований стан, що підкреслює актуальність зваженого планування нових проєктів у прифронтових регіонах.

Цей огляд створено за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Зміст цього огляду є виключною відповідальністю авторів і не повинен розглядатися як такий, що відображає погляди Європейського Союзу чи Міжнародного центру розвитку міграційної політики.

Більше інформації про інтегроване управління кордонами на сайті [IBM.in.UA](https://ibm.in.ua)

Рух осіб та товарів

У вересні 2025 року рух осіб і товарів через державний кордон України зберігався у межах звичайних показників. Коливання пасажиропотоку були зумовлені сезонними факторами, проведенням ремонтних робіт, короткочасним блокуванням руху на польському напрямку, тестуванням біометричної системи контролю Польщею та масовим виїздом паломників після святкування Рош га-Шана. У зовнішній торгівлі показники восьми місяців та, зокрема, серпня засвідчили зростання митних надходжень на тлі зміни структури імпорту, вплив пільгових режимів для оборонних, енергетичних і транспортних товарів, залежність фіскальних показників від валютного курсу й світових цін, активізацію контролю за порушеннями та збереження обсягів критичного імпорту для енергетичного сектору.

За офіційним повідомленням Державної прикордонної служби України (далі – Держприкордонслужба) **за вісім місяців 2025 року** державний кордон перетнуло понад 25 млн осіб (на 5% більше, ніж торік) та 5,5 млн транспортних засобів (на 6% більше)¹.

Після набуття чинності урядової постанови, що дозволила виїзд чоловікам віком 18-22 роки, за офіційними даними **різкого збільшення кількості виїздів не відбулося**². Як заявив речник Держприкордонслужби Андрій Демченко, суттєвого збільшення пасажиропотоку серед громадян чоловічої статі віком від 18 до 22 років протягом цього періоду не спостерігається. Він додав, що з початку вересня пасажиропотік загалом зменшився порівняно з літніми місяцями. Якщо у серпні у будні кордон перетинали в середньому 125-135 тис. громадян в обидва боки, то у вересні цей показник знизився до 105-107 тис. перетинів. Андрій Демченко також підкреслив, що навіть у серпні кількість тих, хто в'їжджав в Україну, була більшою за тих, хто виїжджав.

На запит народного депутата Ярослава Железняка, у Держприкордонслужбі поінформували, що **не ведуть окрему статистику виїзду чоловіків віком 18-22 роки**³. Водночас за даними Прикордонної служби Республіки Польща⁴, у період із 28 серпня по 19 вересня 2025 року **було проведено майже 53 тис. перевірок українських громадян чоловічої статі віком 18–22 роки** – 40 тис. на в'їзді до Польщі та понад 13 тис. на виїзді, при цьому йдеться саме про кількість перевірок, а не осіб.

6 вересня польські мітингувальники **частково блокували рух вантажного транспорту біля пункту пропуску «Медика–Шегині»**, що спричинило тимчасові обмеження тривалістю близько п'яти годин. «Пропуск вантажних транспортних засобів здійснюватиметься кожні 15 хвилин в обох напрямках», – повідомляла польська сторона⁵.

Пізніше того ж дня Держприкордонслужба поінформувала, що «станом на 17:00 польські мітингувальники завершили блокування руху. Оформлення усіх категорій транспортних засобів здійснюється у штатному режимі».⁶

Крім того, одним із факторів, що вплинув на час перетину кордону, стало **тестування Польщею нової системи фіксації перетину, яка передбачає відбір біометричних даних**⁷. Речник Держприкордонслужби Андрій Демченко зазначив: «Як бачимо, Польща почала тестувати цю нову систему для того, щоб у подальшому вона працювала ефективніше і швидше та не створювала черг чи затримок в оформленні. Можемо констатувати, що певним чином збільшився час для перетину кордону, оскільки необхідно зафіксувати біометричні дані громадян, які в'їжджають у Польщу».

На південному напрямку **триває обмеження руху у пункті пропуску «Солотвино–Сігету Мармаціей»** через ремонт мосту через річку Тиса. Роботи продовжено на 45 діб з частковим перекриттям з 09:00 до 15:30⁸.

Також протягом вересня Держприкордонслужба інформувала про **тимчасові черги та ремонтні роботи**⁹. Зокрема, станом на 17 вересня у пункті пропуску «Шегині–Медика» очікували черги до 150 автомобілів, у пункті пропуску «Краківець–Корчова» – 20, у пункті пропуску «Нижанковичі–Мальховичі» – 10, тоді як пункти пропуску «Смільниця–Кросьценко», «Угринів–Долгобичув», «Грушів–Будомеж» та «Рава-Руська–Хребенне» працювали без затримок.

25 вересня Держприкордонслужба повідомила про **збільшення пасажиропотоку у зв'язку з масовим виїздом паломників-хасидів** після завершення святкування Рош га-Шана. «За минулу добу на виїзд прибуло і було оформлено біля 25 тисяч іноземців, які залишали межі нашої країни. Через цей одномоментний вплив формувалися черги і скупчення. Кількість перетинів кордону виросла майже до 120 тисяч», – зазначив в теефірі речник Держприкордонслужби Андрій Демченко¹⁰. Пікове навантаження зафіксовано на ділянках кордону з Польщею та Молдовою: у пунктах пропуску «Шегині–Медика» – 120 авто, «Краківець–Корчова» – 100, «Грушів–Будомеж» – 40, «Могилів-Подільський» – 70 авто¹¹.

Щодо нормативних змін варто зазначити, що у вересні Кабінет Міністрів України ухвалив **зміни до правил перетинання кордону для жінок-депутатів місцевих рад**. Відтепер дія пункту 2-14 Правил перетинання державного кордону не поширюється на депутаток, які не є посадовими особами місцевого самоврядування. Водночас органи місцевого самоврядування зобов'язані протягом трьох днів подавати оновлені списки до Адміністрації Держприкордонслужби.

За підсумками восьми місяців 2025 року **товарообіг України склав \$78,9 млрд**¹², що на 9% перевищує показник аналогічного періоду 2024 року (\$72,6 млрд)¹³ і на 20% – рівень 2023 року (\$65,6 млрд)¹⁴. Зростання забезпечене насамперед імпортом, який сягнув \$52,6 млрд проти \$45,1 млрд торік, тоді як експорт скоротився до \$26,3 млрд (2024 рік – \$27,5 млрд). Податкове навантаження залишилося стабільним – \$0,52/кг, а частка оподаткованого імпорту склала 76%.

Рух товарів

січень–серпень 2025

\$78,9 млрд (+9% до аналогічного періоду 2024 року)

Імпорт

\$52,6 млрд

(+16% до січня-серпня 2024)

Експорт

\$26,3 млрд

(-4% до січня-серпня 2024)

Країни-партнери

Китай (\$11,6 млрд)
Польща (\$5,0 млрд)
Німеччина (\$4,2 млрд)

Польща (\$3,3 млрд)
Туреччина (\$2,0 млрд)
Німеччина (\$1,5 млрд)

Основні товари

Машини та устаткування (\$20,7 млрд)
Продукція хімічної промисловості (\$8,3 млрд)
Паливно-енергетичні товари (\$6,7 млрд)

Продовольчі товари (\$14,6 млрд)
Метали та вироби з них (\$3,0 млрд)
Машини та устаткування (\$2,5 млрд)

Основними торговельними партнерами України залишаються Китай, Польща та Німеччина. У структурі імпорту 68% припадає на «машини, устаткування та транспорт», «продукцію хімічної промисловості» й «паливно-енергетичні товари». В експорті домінують продовольчі товари, метали та вироби з них, а також машини й обладнання.

У серпні 2025 року до державного бюджету надійшло **61,8 млрд грн митних платежів** – на 10,7 млрд грн більше, ніж торік. Попри зниження частки оподаткованого імпорту та коливання валютного курсу, надходження зберігають позитивну динаміку. Найбільше зростання забезпечили імпорт пального (внаслідок підвищення ставок акцизу), автомобілів, скрапленого газу, вугілля та електрогенераторного обладнання. Водночас зменшення вартості енергоносіїв і нафтопродуктів, а також різниця між «бюджетним» і фактичним курсом гривні зумовили недонадходження частини платежів¹⁵.

Майже 40% імпортних операцій у серпні були проведені **зі звільненням від сплати митних платежів**¹⁶. Найбільші обсяги пільг припали на товари оборонного призначення, сировину для виробництва тютюнових виробів, імпорту у межах угод про вільну торгівлю, електромобілі та обладнання для відновлення енергетичної інфраструктури.

Імпорт енергетичного обладнання залишився на рівні минулого року – 14,5 тис. тонн на суму понад 6,5 млрд грн, із наданими пільгами більш як на 1,4 млрд грн¹⁷. Водночас імпорт електромобілів зріс більш ніж удвічі: у серпні ввезено понад 9 тисяч авто загальною митною вартістю близько 8,1 млрд грн¹⁸. Попри зростання обсягів, до бюджету надійшло лише 31,9 млн грн, тоді як пільги перевищили 1,6 млрд грн.

Упродовж восьми місяців 2025 року митні органи **зафіксували 6 437 порушень митних правил** на загальну суму 7,7 млрд грн¹⁹. Тимчасово вилучено предметів правопорушень на 728 млн грн, а до судів передано понад 3,5 тис. справ на суму понад 6,8 млрд грн. За рішеннями судів накладено штрафів і конфісковано товарів на 3,4 млрд грн.

Україна й Узбекистан провели співставлення митної статистики взаємної торгівлі за перший квартал 2025 року²⁰. Розбіжність у даних (15,5 млн дол. США) пояснюється реекспортом товарів через треті країни, різними умовами визначення статистичної вартості (DAP та CIF/DAP) і періодом відображення операцій. Такі перевірки допомагають уточнювати дані та виявляти потенційні неточності у декларуванні.

Євроінтеграція

У вересні Україна завершила офіційний скринінг відповідності законодавства праву ЄС, що стало ключовим етапом у підготовці до переговорів про вступ. Паралельно відбулися двосторонні консультації з Єврокомісією щодо фінансових і митних положень, які засвідчили поступову інтеграцію України до інституційної та економічної системи Європейського Союзу.

Як повідомило Міністерство розвитку громад та територій (далі – Мінрозвитку), заключна двостороння сесія була присвячена Розділу 22 «Регіональна політика та координація структурних інструментів» у межах Кластера 5²¹. Процес, що **тривав 15 місяців**, охопив 34 двосторонні зустрічі, понад 700 презентацій і залучення понад 70 державних органів. За словами Віцепрем'єр-міністра з відновлення України – Міністра розвитку громад та територій України Олексія Кулеби, це стало **«історичним кроком на шляху до Європейського Союзу»**.

Олексій Рябикін,
заступник Міністра розвитку громад
та територій України

цитата

Завершення скринінгу – це одне з найважливіших досягнень для України на шляху до членства в ЄС і підсумок майже річної інтенсивної роботи великої української команди.

Звіти Єврокомісії за результатами скринінгу стануть нашим планом дій на наступні роки для гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу. Це буде спільна робота всіх рівнів влади – від місцевої до національної.

Одним із ключових напрямів підготовки до переговорів залишаються фінансові та митні положення. Як повідомила Державна митна служба України²² (далі – Держмитслужба), **українська делегація презентувала ЄС підхід до адміністрування ресурсів**, частку яких Україна буде зобов'язана перевести в бюджет ЄС, так звані власні ресурси ЄС, зокрема, митних надходжень, ресурсу на основі податку на додану вартість, валового національного доходу та пластикових відходів.

Юрій Драганчук,
заступник Міністра фінансів України

цитата

Україна пройшла значний шлях до членства в ЄС та підтверджує відданість європейським цінностям і принципам. Ми адаптуємо національне законодавство, посилюємо інституційну спроможність і вже досягли помітного прогресу в наближенні митної та податкової сфер до стандартів ЄС. Паралельно створюємо систему, яка дозволить прозоро адмініструвати власні ресурси ЄС. Це непростий процес, але він є ключовим для інтеграції України до Європейського Союзу. Наше мета – прозорість і ефективність фінансової системи України за європейськими стандартами.

За результатами зустрічі сторони підтвердили готовність до подальшої фінансової інтеграції, а оновлений план імплементації актів ЄС стане складовою Національної програми адаптації законодавства (NPAА).

Реформа української митниці

Реформа митної системи України продовжується за кількома стратегічними напрямками – кадрове оновлення, цифровізація, антикорупційна політика, спрощення процедур і поглиблення взаємодії з бізнесом та міжнародними партнерами.

На початку місяця постановою Кабінету Міністрів України №1100 ухвалено **Порядок організації та проведення атестації посадових осіб митних органів**²³. Документ визначає процедуру оцінювання компетентності, доброчесності та відповідності займаних посаді працівників митниці, що є базовим елементом формування професійного кадрового корпусу. Запровадження атестації розглядається як ключовий етап підвищення ефективності й підзвітності митної служби.

Паралельно триває **реалізація Національної стратегії доходів**, у межах якої митна складова оцінюється експертами Міжнародного валютного фонду (МВФ). Під час зустрічі керівництва Держмитслужби з представниками МВФ²⁴ обговорено хід реформування, зокрема впровадження ротації персоналу як антикорупційного запобіжника. Експерти МВФ наголосили, що ротація, атестація й відеофіксація контролю повинні поєднуватися з можливостями кар'єрного розвитку, адже «людський ресурс залишається ключовим навіть в умовах цифровізації». Зазначено, що понад чверть митних ініціатив стратегії вже реалізовано, а темпи реформ перевищують заплановані.

У межах організаційного вдосконалення **продовжено пілотний проєкт з виконання митних формальностей підрозділом митних компетенцій**, який координує Координаційно-моніторингова митниця²⁵. Новий етап триватиме з 23 вересня 2025 року до 1 січня 2026 року та охоплює моніторинг оформлення транспортних засобів із преференційним режимом торгівлі. Такий підхід дозволяє підвищити ефективність управління ризиками й стандартизувати роботу митниць незалежно від місця декларування товарів

Цифрова трансформація залишається одним із центральних напрямів реформи. У Києві відбулася зустріч команди Держмитслужби на чолі із заступником Голови з питань цифрового розвитку Олегом Ніколайчуком із представниками EU4PFM²⁶. Обговорено оновлення MASP-C відповідно до рекомендацій DG TAXUD, а також розвиток ключових ІТ-систем – «Менеджера профілів ризиків» та єдиного Контакт-центру підтримки користувачів. Окремо розглянуто підготовку до запуску системи спільного транзиту (NCTS) Фаза 6, запланованої на 1 червня 2026 року. Керівниця програми EU4PFM Юргіта Домейкієне позитивно оцінила досягнутий прогрес і підтвердила подальшу підтримку цифрової модернізації митниці.

У практичній площині реформи **запроваджено першу в Україні авторизацію на експлуатацію митного складу**²⁷. Новий механізм, передбачений Митним кодексом і постановою Уряду №1092, встановлює єдині критерії для отримання авторизації суб'єктами господарювання. Це перехід до європейської моделі регулювання, що має забезпечити прозорість процедур і зменшити адміністративне навантаження на бізнес.

Важливою частиною взаємодії з підприємцями є **діалог митниці та бізнесу**, що охоплює питання авторизацій, статусу авторизованого економічного оператора та спрощення процедур²⁸. Зустріч відбулася за участі понад 130 представників бізнесу, експертів і посадовців, де бізнес-спільноту було закликано активніше долучатися до процесу оновлення нормативної бази, подаючи пропозиції щодо спрощення процедур.

Одночасно **посилено антикорупційний напрям**. Держмитслужба спільно з Всесвітньою митною організацією проводить друге опитування Customs Integrity Perception Survey (CIPS) у межах A-CIP Programme²⁹. Опитування спрямоване на оцінку сприйняття доброчесності, відстеження динаміки після першого дослідження 2024 року та підготовку рекомендацій для нової Антикорупційної програми Держмитслужби на 2026–2028 роки.

довідково

CIPS (Customs Integrity Perception Survey) — незалежне анонімне опитування Всесвітньої митної організації (ВМО) для оцінки рівня доброчесності в митній сфері серед працівників, бізнесу та громадськості. В Україні його проводить Держмитслужба у межах Антикорупційної програми 2026–2028 років.

A-CIP Programme (Anti-Corruption and Integrity Promotion) — програма ВМО, спрямована на запобігання корупції та зміцнення доброчесності в митних адміністраціях. Базується на Arusha Declaration on Integrity in Customs — міжнародному документі ВМО, ухваленому в місті Аруші (Танзанія) у 1993 році та оновленому у 2003-му, який визначає ключові принципи прозорості, підзвітності, професійної етики, управління персоналом і взаємодії з бізнесом. Україна бере участь у програмі з 2024 року.

Зміни торкнулися також регуляторного середовища. 19 вересня набрав чинності наказ Міністерства фінансів України №352, яким затверджено оновлений **Перелік документів для проведення офіційного контролю Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів**³⁰. Новий документ деталізує вимоги до фітосанітарного, ветеринарного та харчового контролю імпортованих товарів і замінює застарілий наказ 2016 року, що має зменшити кількість затримок під час ввезення продукції.

Неінфраструктурні рішення на кордоні

У вересні триває впровадження цифрових інструментів і технічних оновлень, спрямованих на оптимізацію процедур контролю та обміну даними на кордоні. Основна увага приділялась автоматизації митних процесів, удосконаленню механізмів оцінки підприємств і розширенню функціональності електронних сервісів, що є складовою адаптації до вимог спільного транзиту та європейських стандартів управління кордонами.

Мінрозвитку продовжило масштабування проєкту **«Черга для автобусних перевізників»**, запровадивши слотування на ще двох пунктах пропуску з Польщею – «Грушів–Будомеж» і «Нижанковичі–Мальховичі»³¹. Система онлайн-запису має стати ключовим елементом уніфікації управління пасажиропотоками.

Сергій Деркач,
заступник Міністра розвитку громад
та територій України

цитата

Загалом, слотування буде працювати на 25 пунктах пропуску для автобусів із 29. Ми продовжуємо системно розширювати можливості «Черги». Слотування – це не просто зручність для перевізників, а й передбачуваність для пасажирів, які більше не витрачають години в чергах перед кордоном. Запуск цієї опції на нових пунктах пропуску з Польщею – ще один крок до того, щоб зробити перетин кордону комфортним і сучасним

Паралельно Держмитслужба повідомила про **встановлення нового релізу модуля Transit ERMIS у межах системи спільного транзиту (NCTS)**³². Це черговий етап технічної модернізації NCTS, що забезпечує синхронізацію даних та безперервність роботи українських митниць із європейськими системами.

довідково

Transit ERMIS — це модуль електронної транзитної системи України, який забезпечує взаємодію між митними органами та учасниками зовнішньоекономічної діяльності в межах процедури спільного транзиту (NCTS), що діє відповідно до Конвенції про процедуру спільного транзиту.

Модуль використовується для оформлення, відстеження та контролю транзитних декларацій у режимі реального часу, забезпечує автоматичний обмін повідомленнями з митницями країн ЄС і гарантує прозорість руху товарів.

Його оновлення (релізи) проводяться Держмитслужбою для адаптації системи до технічних вимог NCTS Фази 6, яка має стартувати 1 червня 2026 року.

Крім того, Держмитслужба представила **новий інструмент для автоматичного розрахунку інтегральних показників фінансового стану підприємств**³³. Він призначений для підготовки бізнесу до оновленої оцінки критерію «Стійкий фінансовий стан», необхідного для отримання статусу АЕО, авторизацій на застосування спрощень використання загальної гарантії із зменшення референтної суми забезпечення або звільнення від гарантії. Алгоритм базується на коефіцієнтах ліквідності, капіталізації та прибутковості, адаптованих до галузевої специфіки.

Загальний контекст неінфраструктурних рішень доповнило **дослідження «Антикорупційний результат цифровізації»**, проведене компанією Civitta на замовлення Міністерства цифрової трансформації України за підтримки Програми EGAP³⁴. У ньому підкреслено антикорупційний ефект від цифрових сервісів Мінрозвитку, зокрема еВідновлення, будівельних послуг та морської сертифікації.

Андрій Братусь,
заступник Міністра розвитку громад
та територій України

цитата

Державні цифрові сервіси стали каталізаторами змін.

Завдяки цифровізації вдалося швидше, із залученням значно менших ресурсів запустити сервіс і зробити його доступним для людей. Також цифрові інструменти ліквідували корупцію в низці сфер, зокрема в морській галузі. Раніше моряки стикалися з труднощами при підтвердженні кваліфікації та присвоєнні звання, адже процес був складним та супроводжувався корупційними ризиками. Завдяки цифровізації при отриманні кваліфікаційних документів усунуто корупційну складову. Це не лише економія часу та зусиль людей, а й грошей, які тепер працюють на економіку, а не зникають у тіньових схемах

Транскордонна співпраця та розвиток прикордонної інфраструктури

У вересні транскордонна взаємодія концентрувалася на двох напрямках: поглиблення інституційної співпраці прикордонних регіонів і точкові інвестиції в пропускну інфраструктуру.

На рівні регіональних платформ 25-річчя Єврорегіону «Верхній Прут» стало нагодою **актуалізувати спільні проекти України, Румунії та Молдови** в освіті, науці та економіці; заступник голови Чернівецької ОДА/ОВА Роман Гребя акцентував, що «Єврорегіон «Верхній Прут», який ще у 2000 році став пілотним майданчиком євроінтеграції

України, сьогодні потребує нового змісту і масштабу діяльності»³⁵. Паралельно Івано-Франківська ОВА³⁶ сфокусувала роботу на підготовці заявок до Interreg та залученні зовнішнього фінансування, що відображає перехід від декларацій до портфеля грантових проектів³⁷.

Двосторонні формати із залученням сусідніх держав були орієнтовані на розширення пропускних можливостей і спільні інфраструктурні ініціативи. В Ужгороді українсько-угорська зустріч охопила як уже реалізовані проекти (**запуск пункту пропуску «Велика Паладь–Нодьгодош», рух порожніх вантажівок через**

пункт пропуску «Лужанка–Берегшурань»), так і підготовку реконструкції пункту пропуску «Дзвінкове–Лонья» із залученням грантових коштів³⁸. Закарпатська ОВА також провела чотиристоронню зустріч із дипломатами Румунії, Угорщини, Словаччини щодо портфеля Interreg-проектів і транскордонних ініціатив, включно з веломаршрутом понад 800 км Карпатськими хребтами³⁹.

Мирослав Білецький,
голова Закарпатської обласної
військової адміністрації

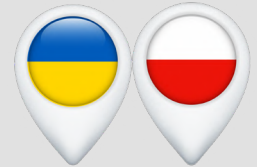
цитата

Об'єднавши зусилля зможемо влаштувати для мандрівників атракцію довжиною понад 800 км, долаючи яку вони матимуть змогу познайомитися із культурою, історією, кухнею 5 країн. Це стане вагомим стимулом для розвитку наших громад та поглиблення контактів між місцевими жителями.

Окремо на рівні Словаччини обговорено інвестиції в прикордонну інфраструктуру, збільшення пропускної спроможності діючих пунктів пропуску, проєкт автобану D1 і швидке відкриття пішого переходу «Ужгород–Вишне Нємецьке»⁴⁰.

Фізичне посилення спроможностей оформлення відбулося на українсько-польській ділянці: **представлено нове відділення інспекторів у зоні пункту пропуску «Устилуг–Зосін»**, яке забезпечить підготовку персоналу та проведення міжвідомчих нарад⁴¹.

цитата

Валерій Вавринюк,
начальник Західного регіонального управління

Ще один підрозділ охорони кордону став комфортним для виконання завдань нашими прикордонниками. Я щиро дякую усім, хто долучився до розбудови цього відділення. Впевнений, що персонал підрозділу й надалі забезпечуватиме надійну охорону кордону та ритмічність пропускних операцій в пункті пропуску

Безпековий компонент співпраці з сусідами був підсилений практичними заходами. **Українські та молдовські прикордонні служби відпрацювали обмін інформацією про підроблені документи** й поповнили довідкові колекції зразків, що на пряму впливає на якість контролю⁴². Додатково у пункті пропуску «Мамалига–Крива» проведено спільні навчання з реагування на надзвичайні ситуації із залученням митниці, прикордонників, поліції та рятувальників під координацією Консультативної місії Європейського Союзу (КМЕС); відпрацьовано сценарії від хімічних витоків до виявлення та евакуації, що узгоджується з цілями інтегрованого управління кордонами⁴³.

Навчання та розвиток

У вересні відбулась низка ініціатив, спрямованих на розвиток кадрового потенціалу, підвищення професійної спроможності та зміцнення інституційної доброчесності у сфері митної та прикордонної служби. Під егідою міжнародних проєктів ЄС, зокрема EU4IBM-Стійкість та EU4PFM, українські фахівці продовжили навчання, спрямоване на впровадження сучасних технологій контролю, удосконалення процедур і підвищення стандартів прозорості. Паралельно прикордонне відомство активізувало антикорупційні заходи, посилило практичну підготовку персоналу та розширило міжнародну взаємодію. Такі кроки свідчать про системне оновлення кадрової політики та прагнення до сталого професійного розвитку, що відповідає європейським підходам до управління безпекою та ефективності державних інституцій.

У межах проєкту EU4IBM-Стійкість, що фінансується Європейським Союзом та реалізується Міжнародним центром з розвитку міграційної політики (ICMPD)⁴⁴, шестеро українських митників **пройшли інтенсивне навчання на виробничій базі Rapiscan Systems у Сток-он-Тренті** (Велика Британія). Курс із технічного обслуговування мобільних вантажних сканерів Eagle M60 став завершальним етапом дворічного циклу практичних тренінгів, спрямованих на зміцнення операційної автономності митної служби. Завдяки здобутим навичкам українські фахівці тепер можуть самостійно проводити діагностику, профілактику й ремонт складного рентген-обладнання, що використовується на найзавантаженіших пунктах пропуску. Це підвищує ефективність контролю, скорочує витрати часу та мінімізує залежність від зовнішніх сервісних структур – ключовий крок у розвитку стійкості української митниці в умовах воєнного та післявоєнного середовища.

цитата

В'ячеслав Топоров,
керівник проєкту EU4IBM-Стійкість, ICMPD

Наша мета полягає не тільки в тому, щоб поставити сучасні скануючі системи, але й у тому, щоб українські митники мали знання та досвід, необхідні для забезпечення безперебійної роботи цього обладнання. Поглиблюючи знання наших партнерів, ми допомагаємо зменшити час простою обладнання та зміцнити рівень самодостатності на кордоні.

Ця ініціатива поєднує передові технології з людським досвідом, що робить кордони України більш безпечними та ефективними. Це також яскравий приклад того, як Європейський Союз продовжує підтримувати Україну не тільки в умовах війни, але й у підготовці до її європейського майбутнього.

У цей же період Київська митниця презентувала **два новітні стаціонарні сканери міжнародного класу** – Rapiscan 632DV та ORION 928DX – для митного поста

«Укрпошта»⁴⁵. Системи дозволяють у реальному часі проводити перевірку великих вантажів, автоматично ідентифікувати вибухові речовини, наркотики та інші заборонені предмети, а також здійснювати дистанційний моніторинг. Заступник Голови Держмитслужби з питань цифрового розвитку Олег Ніколайчук наголосив, що наявність такого обладнання «означає якісно інший рівень контролю», підкресливши значення швидкості, точності й відповідності міжнародним стандартам безпеки. Технічне оновлення митної інфраструктури відбувається за підтримки благодійних партнерів, у тому числі Американської торговельної палати в Україні, і відповідає стратегічній меті підвищення прозорості та довіри до процедур митного контролю.

Держприкордонслужба у вересні зробила **крок до системного оновлення власної антикорупційної політики**. Відповідно до наказу Адміністрації Держприкордонслужби №1084-АГ, у відомстві було оголошено формування Робочої групи з оцінювання корупційних ризиків, до складу якої запрошено фахівців і представників громадянського суспільства⁴⁶. Ініціатива має на меті залучити зовнішню експертизу до аналізу вразливих напрямів діяльності прикордонної служби, підвищити підзвітність і зміцнити довіру до інституції.

В той же час відомство запустило **анонімне онлайн-опитування громадськості**, спрямоване на визначення сфер діяльності, найбільш вразливих до корупційних ризиків⁴⁷. Результати опитування планується використати як базу для оновлення антикорупційної програми та формування пріоритетів у сфері запобігання корупції. Процес збору інформації відбувався відкрито, із дотриманням принципів конфіденційності, що дозволило залучити широкий спектр учасників – від представників громад до співробітників прикордонних підрозділів. Такі інструменти громадського зворотного зв'язку є ознакою поєднання антикорупційного планування з реальним громадським зворотним зв'язком та робить формування програми інклюзивним процесом.

Також Держприкордонслужба продовжує приділяти увагу **практичному навчанню майбутніх офіцерів**, орієнтуючись на поєднання теорії з досвідом польових командирів. У вересні в Національній академії ДПСУ імені Богдана Хмельницького відбувся цикл занять під назвою «Сучасні виклики – сучасні рішення», який об'єднав курсантів третього і четвертого курсів з офіцерами діючих підрозділів⁴⁸. Формат навчання поєднав дистанційні включення та живі сесії, що дозволило учасникам відпрацювати сценарії ухвалення рішень у складних ситуаціях на кордоні. Під час занять офіцери-практики ділилися реальними кейсами, демонструючи, як на місцях вибудовується система взаємодії підрозділів, реагування на непередбачувані події, оцінка ризиків і командна відповідальність.

Держмитслужба **розширила програму підвищення кваліфікації фахівців**, акцентуючи на практичному розпізнаванні контрафактної продукції у стратегічно важливих секторах економіки⁴⁹. Під час навчального вебінару «Основні ознаки оригінальних та контрафактних товарів у агропромисловому комплексі» митники отримали безпосередні інструкції від правовласників міжнародних брендів. Навчання організовано за сприяння асоціації REACT та Програми EU4PFM, що забезпечує технічну підтримку митної реформи. Такі заходи мають сприяти посиленню митного контролю, захисту прав інтелектуальної власності та боротьбі з тіньовими потоками товарів, які шкодять легальному бізнесу та продовольчій безпеці країни.

Міжнародний компонент професійної підготовки прикордонників отримав продовження через **обмін досвідом у сфері прикордонного контролю**, що відбувся у Прикордонній школі Литви за участю представників навчальних закладів із Латвії та Польщі⁵⁰. Делегація Національної академії Держприкордонслужби долучилася до обговорення європейських підходів до підготовки персоналу, ознайомилася з практиками Литовської прикордонної поліції та з інфраструктурою навчальних закладів у країнах ЄС. Такі зустрічі мають значення для гармонізації підготовки кадрів із вимогами ЄС і НАТО, що є складовою адаптації сектору безпеки України до європейської системи управління кордонами

Фото: [Держприкордонслужба](#)

За інформацією Держприкордонслужби, **рівень суспільної довіри зріс до 62%**, що свідчить про зміцнення авторитету прикордонної служби в суспільстві⁵¹. Порівняно з 2023 роком, коли цей показник становив 49%, приріст відображає позитивні результати реформ і комунікаційних зусиль відомства. Значну роль у цьому відіграє розвиток стратегічних комунікацій, підтриманий КМЄС, а також проведення цільових кампаній – зокрема «Безпека в деталях», спрямованих на підвищення обізнаності громадян про роботу прикордонників, протидію контрабанді й корупції. Високий рівень суспільної підтримки підтверджує ефективність поєднання професійної підготовки, міжнародного партнерства та відкритого діалогу з громадськістю.

Стратегія інтегрованого управління державним кордоном: гуманітарний вимір

24 вересня 2025 року відбулось експертне обговорення «Права людини на кордоні в новому стратегічному документі з інтегрованого управління державним кордоном» за участю членів тимчасової робочої групи (ТРГ) з розробки Стратегії з інтегрованого управління державним кордоном (ІУДК) до 2031 року. Перебуваючи на фінальному етапі розробки проєкту Стратегії ІУДК, члени ТРГ провели консультації з експертами з неурядового сектору, представниками інституцій правозахисту для обміну думками та пропозиціями до плану заходів.

Чинна Стратегія інтегрованого управління кордонами (ІУК) до 2025 року⁵² містить, окрім переліку з 9 Стратегічних цілей, кілька «горизонтальних» компонентів, що універсально присутні в різних змістових частинах Стратегії, а ключові завдання сприяють підвищенню рівня обізнаності персоналу щодо дотримання прав та стандартів під час процедур контролю та примусового повернення незаконних мігрантів та реадмісію іноземців «з дотриманням основоположних прав і свобод людини».

Натомість у новому проєкті Стратегії ІУДК⁵³, з'явилося 15 нових цілей, серед яких окрема **Ціль 13 «Дотримання прав і свобод людини, забезпечення інклюзивності для вразливих груп населення».**

Захист основних прав має особливе значення, для того щоб ефективний прикордонний контроль і політика повернення відповідали міжнародним зобов'язанням і цінностям ЄС і держав-членів. Важливо, щоб проблематика фундаментальних прав проходила через всі компоненти ІУДК.

Зберігаючи загальну рамку, встановлену ЄС, цілі Стратегії ІУДК актуальні українському контексту та сформульовані завдяки тісному діалогу з експертним колом фахівців, зокрема правозахисного напрямку.

Кордони – це безпековий простір, в якому контроль та належна організація процедур перетину пунктів пропуску є ключовою умовою захисту країни та її громадян. Органи влади, що працюють на кордоні, мають більше повноважень порівняно з рештою території країни, а громадяни – більше обов’язків і відповідно, менше свобод.

У правовій системі України **права людини на кордоні не виділені в якусь окрему групу**, втім згадки про ті чи інші права мандрівників знаходяться в нормативних документах, які регулюють загальні засади функціонування кордону, процедуру перетину кордону, роботу органів контролю і охорони тощо.

Більш кодифіковані у нормативному полі та ширше присутні у правозахисному дискурсі питання, пов’язані з перетином кордону в контексті пошуку притулку, тоді як проблематика прав мандрівників, які подорожують з метою туризму, роботи, навчання тощо, значно більш фрагментарна.

Під час перетину кордону прикордонний контроль має здійснюватися таким чином, щоб **забезпечити дотримання прав всіх людей, незалежно від того, шукають вони захисту чи ні**. Особи, які шукають захисту, мають отримати доступ до відповідних процедур, а ті, хто його не шукає, також мають бути захищені від видворення.

Дотримання прав людини перевіряється за допомогою незалежного механізму моніторингу, який має стати частиною управління та моніторингу міграційної ситуації, передбаченої Новим пактом про міграцію і притулок⁵⁴.

Прикордонні служби повинні мати достатні можливості, механізми та процедури для ідентифікації вразливих осіб і неповнолітніх без супроводу, а також для ідентифікації осіб, які потребують міжнародного захисту або бажають подати заяву на такий захист, щоб ці особи могли звертатись до відповідних процедур та органів.

Основні права мають бути невід’ємною частиною навчальних програм на європейському та національному рівнях для всіх осіб, які беруть участь у прикордонному контролі чи діяльності з повернення. Ці навчальні заходи мають бути зосереджені на захисті вразливих осіб, у тому числі неповнолітніх.

Запобіжники від порушень прав людини закладаються як на рівні стратегічних документів, так і інституційно. Зокрема, управлінню кордонами регулярно приділяє увагу Європейська агенція фундаментальних прав, у Frontex існує посада офіцера з фундаментальних прав, а окремі масштабні проєкти «розумних кордонів» на зразок ETIAS мають власну моніторингову Раду з питань фундаментальних прав людини.

Сергій Боворовський, начальник сектору координації інтегрованого управління кордонами Адміністрації Державної прикордонної служби України

Реалізація стратегічної цілі дотримання прав і свобод людини, забезпечення інклюзивності для вразливих груп населення дозволить зробити державний кордон не лише надійним бар'єром безпеки, а й простором поваги, рівності та людяності. Основні завдання цієї стратегічної цілі включають створення умов для забезпечення належного дотримання прав і свобод людини, забезпечення рівних можливостей та прав жінок і чоловіків, осіб з інвалідністю, а також забезпечення інтересів дитини.

Окрім цього, передбачено імплементацію інфраструктурних стандартів ЄС і створення безбар'єрного середовища для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення в пунктах пропуску, створення належних умов системи тримання осіб, затриманих за порушення вимог законодавства з прикордонних питань, впровадження системи моніторингу для забезпечення дотримання стандартів прав людини в пунктах пропуску, впровадження інклюзивних інформаційних сервісів та навчання персоналу суб'єктів у роботі з вразливими групами.

Передбачено покращення роботи зі зверненнями громадян та надання консультацій з питань перетину кордону України, налагодження партнерських зв'язків з відповідними державними службами, міжнародними організаціями та громадськими об'єднаннями для надання підтримки та ресурсів вразливим особам, удосконалення механізмів забезпечення рівного доступу до публічних послуг, у тому числі адміністративних, забезпечення якісного перекладу в процесах надання захисту в Україні.

Окрім цього, передбачено сприяння реалізації державної ветеранської політики, підтримка військовослужбовців, зокрема з числа ветеранів війни та членів їхніх сімей.

Андрій Ходак, начальник відділу з питань громадянства та політичних прав Департаменту моніторингу додержання рівних прав і свобод, прав національних меншин, політичних та релігійних поглядів Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Реалізація Цілі 13 має охоплювати проблематику доступу особи до належної прикордонної інфраструктури, адже більшість пунктів пропуску через державний кордон потребують модернізації.

Наприкінці 2022 року Секретаріатом Омбудсмена було проведено моніторинг 15-ти контрольно-пропускних пунктів через державний кордон. З'ясувалось, що більшість з них не забезпечують можливість реалізації прав людини, особливо що стосується людей з особливими потребами.

Однією з причин є недостатність фінансування, а інше – це недостатня залученість органів місцевого самоврядування і територіальних громад до облаштування територій, які знаходяться перед контрольно-пропускними пунктами.

Розширення можливостей залучення місцевих органів влади та об'єднаних територіальних громад до облаштування територій перед контрольно-пропускними пунктами сприятиме вирішенню проблем прикордонної інфраструктури.

Олена Юркіна, адвокат, керівник служби правової допомоги ReforumHelp

Неналежна прикордонна інфраструктура є проблемою для іноземців, що мають тривалий час перебувати на прикордонних пунктах. Тому важливо, при облаштуванні чи реконструкції пунктів пропуску передбачити відповідні матеріально-технічні умови для потреб іноземних громадян, що потребують правової допомоги.

Микола Білоусов, старший правовий аналітик напряму допомоги біженцям та шукачам захисту БФ «Право на захист»

Міжнародний та національний захист прав іноземців, біженців і шукачів захисту під час перетину державного кордону в Україні має бути вдосконалено.

Ключовими викликами, з якими стикаються біженці, особи, які потребують додаткового захисту, та шукачі захисту під час перетину українського кордону є:

- Відсутність доступу до біометричних проїзних документів для біженців. Це ускладнює для них подорожі країнами ЄС, де ідентифікаційна система повністю орієнтована на біометрію.
- Проблеми міжнародного визнання українських документів. Їх не визнають у низці держав-членів ЄС для біженців та осіб, які отримали додатковий захист.

- Труднощі з поновленням документів за кордоном. Чинне законодавство не дозволяє оформити новий проїзний документ поза межами України, що створює додаткові бар'єри для повернення.
- Відсутність правових механізмів для шукачів захисту, які роками можуть залишатися у процедурі без можливості законно перетнути кордон через вилучення паспортів та обмеження, пов'язані з довідкою про звернення.

Олександр Павліченко, виконавчий директор Української Гельсінської спілки з прав людини

Однією із проблем правозахисту на кордоні є дотримання фундаментальних прав людини під час процедури примусового видворення іноземців. Звертаючись до поточної та минулої практики, варто враховувати фактор ризику для осіб, яких піддають процедурі видворення в держави, де вони можуть зазнати покарання чи переслідування, що йде всупереч з Європейською конвенцією з прав людини.

Окрім іноземних громадян, з деякими проблемами стикаються також і громадяни України, зокрема під час їх повернення з країн, де вони перебували. Зокрема, йдеться про гостру гуманітарну проблему, що виникла на пункті пропуску «Верхній Ларс» (кордон Грузії та РФ), де громадяни України, яких влада РФ видворяє з країни, опинилися в складному становищі⁵⁵. Для вирішення проблем з утримуванням громадян України має бути проактивна позиція українських прикордонних служб і консульських установ, які працюють з громадянами України щодо фасилітації їхнього повернення.

Володимир Яворський, програмний директор Центру громадянських свобод

Права людини на кордоні – це інтегроване поняття, де зазвичай задіяні різні служби й органи влади системи інтегрованого управління кордонами.

Доступність пунктів пропуску для людей з інвалідністю належить до сфери державних будівельних стандартів, які, на жаль, поки не враховують усіх потреб. Наприклад, одна з директив ЄС вимагає повної доступності залізничних станцій для людей з порушеннями руху. Це відповідальність «Укрзалізниці» й адміністраторів вокзалів,

але якщо там є пункт пропуску, як у Ягодині, відсутність адаптації стає проблемою. В окремих пунктах створені умови для людей на візках, але адаптації для осіб із порушеннями зору чи слуху майже немає, а більшість інформації подається лише на стендах.

Проблеми виникають і під час затримань. В Україні затримання здійснюють поліція й Держприкордонслужба, остання має ширші повноваження. Поліція зобов'язана повідомляти родичів, надавати адвоката, а для іноземців – звертатися до Центру безоплатної правової допомоги. У більшості країн прикордонники після затримання передають людину поліції для оформлення протоколів і супроводу.

Також є питання нормативного врегулювання обмеження прав людини на перетин кордону. Конституція та міжнародні стандарти вимагають, щоб такі обмеження визначалися законом, а не актами нижчого рівня. Часто рішення про заборону виїзду або в'їзду не містять конкретного обґрунтування – наприклад, не вказано, якого документа не вистачало. Єдина підстава, коли держава може не пояснювати свої дії, – це міркування національної безпеки.

Висновки

Експертне обговорення показало, що нова Стратегія ІУДК до 2031 року приділяє значно більшу увагу гуманітарному виміру прикордонного управління. Ціль щодо дотримання прав і свобод людини має стати наскрізною для всієї системи ІУДК - від контролю до процедур повернення.

Учасники наголосили на потребі усунення інфраструктурних і правових бар'єрів, створення безбар'єрного середовища, впровадження європейських стандартів доступності та ефективного моніторингу дотримання прав людини. Було підкреслено важливість міжвідомчої взаємодії, навчання персоналу та участі громадськості у формуванні гуманного прикордонного простору.

Загалом, дискусія підтвердила спільне розуміння того, що сучасне управління кордоном має поєднувати безпеку з повагою до гідності, рівності та прав кожної людини.

Транспортна інтеграція і розвиток логістики

Транспортна інтеграція України з Європейським Союзом демонструє перехід від політичних декларацій до практичних рішень, що охоплюють залізничну, автомобільну та портову інфраструктуру. У центрі уваги – розвиток єдиного транспортного простору з ЄС, закріплений домовленостями на найвищому рівні, запуском першої в Україні євроколії, продовженням «транспортного безвізу» та підготовкою до переходу на цифрові перевізні системи. Водночас динаміка нових проєктів у портовій галузі супроводжується необхідністю реалістичного врахування безпекових ризиків, що проявилось у перегляді умов концесії Херсонського морського торговельного порту. Сукупно ці процеси свідчать про поступову інтеграцію України до європейських транспортних і логістичних мереж, водночас підкреслюючи потребу у зваженому підході до залучення інвестицій у прифронтових регіонах.

У вересні відбулись **переговори Віцепрем'єр-міністра з відновлення України – Міністра розвитку громад та територій Олексія Кулеби з Генеральною директоркою Єврокомісії з питань транспорту Магдою Копчинською**, присвячені переходу від тимчасових рішень до сталих форматів співпраці⁵⁶. У фокусі обговорення – трансформація тимчасової Угоди про автомобільні перевезення в постійну, інтеграція маршрутів до Транс'європейських транспортних мереж (мережі TEN-T), розвиток дунайських портів і нові інвестиційні проєкти в рамках програми Connecting Europe Facility (CEF). Під час зустрічі також було анонсовано проведення Ukrainian–EU High-Level Transport Dialogue, що має закріпити партнерські домовленості та узгодити графік адаптації транспортного законодавства до стандартів ЄС до 2027 року.

Олексій Кулеба,
Віце-прем'єр міністр з відновлення –
Міністр розвитку громад та територій України

цитата

Відкриття євроколії між Чопом та Ужгородом показує, як ефективно працює співпраця в межах програми CEF. Наступними будуть нова лінія від кордону з Польщею до Львова та ще дев'ять напрямків, які вже обрані для реалізації.

Розвиток спільного транспортного простору між Україною та Європейським Союзом отримав практичне втілення у вересні завдяки запуску першої євроколії в

Україні, що з'єднала станції Чоп і Ужгород⁵⁷. Ділянка протяжністю 22 км стала першим проєктом такого масштабу в історії незалежної України та була реалізована завдяки співфінансуванню Європейського інвестиційного банку й програми CEF. Будівництво вартістю 1,3 млрд грн тривало менше року – попри воєнні умови – і передбачає подальшу електрифікацію та розширення до Львова.

З 12 вересня **почали курсувати прямі потяги Ужгород – Братислава – Відень – Будапешт**, що стало першим безпересадковим сполученням українського міста з трьома столицями ЄС⁵⁸. Відтепер українські пасажирів можуть подорожувати без тривалих зупинок на кордоні – завдяки повноцінній європейській колії стандарту 1435 мм, паралельній до наявної широкої 1520 мм. Це рішення значно підвищує мобільність населення західного регіону, стимулює транскордонний туризм та інтегрує українську залізницю в єдину європейську мережу.

Олексій Балеста,
заступник Міністра розвитку громад
та територій України

цитата

Ми вже маємо 25 міжнародних рейсів у 10 міст ЄС, але через різну ширину колій пасажирів змушені витрачати години на пересадки. Запуск поїздів з Ужгорода без зупинок і пересадок до Австрії, Словаччини та Угорщини – це якісно новий рівень зручності й мобільності для українців

Для забезпечення ефективної роботи нового маршруту Держприкордонслужба **запровадила оновлену модель контролю**⁵⁹. Перевірка документів пасажирів і огляд транспортного засобу здійснюються безпосередньо у вагонах, що дозволяє уникнути затримок і скоротити час оформлення до 30 хвилин. Такий формат відповідає європейській практиці прикордонного контролю та суттєво підвищує комфорт подорожей. У перший рейс вирушили 47 пасажирів, серед яких переважно громадяни України.

Паралельно Україна та Франція **активізували співпрацю у сфері залізничного транспорту**, що є ще одним важливим напрямом інтеграції до європейського транспортного простору⁶⁰. У Києві відбулася зустріч представників Мінрозвитку з делегацією Національної залізничної компанії Франції (SNCF). Сторони обговорили модернізацію інфраструктури, розвиток пасажирських і вантажних перевезень, імплементацію європейського законодавства та навчальні програми для персоналу.

Французька сторона висловила готовність розвивати стратегічне партнерство й підтримати Україну у відновленні та розбудові залізничного сектору.

Альона Шкрум,
перша заступниця Міністра розвитку громад
та територій України

цитата

Українська залізниця стала справжнім символом стійкості. Наші залізничники щодня доводять, що навіть у найскладніших умовах можна забезпечувати рух і допомогу людям. Ми будемо дуже раді розширити співпрацю з французькими колегами та обмінятися цінним досвідом.

Розширення міжнародної взаємодії у сфері транспорту відбулося і на регіональному рівні. Вперше з робочим візитом на Буковині побував Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Австрія Роберт Мартін Мюллер⁶¹. Під час зустрічі з начальником Чернівецької ОВА Русланом Запаранюком сторони обговорили потенціал області як логістичного хабу на українсько-румунському напрямку, можливості відновлення проекту будівництва евроколії та розширення співпраці у сферах культури, освіти й гуманітарної підтримки. Окремо порушено питання оновлення Декларації про співробітництво з австрійською землею Каринтія, що діє з 1995 року, для відновлення міжрегіональних зв'язків. Посол підтвердив готовність Австрії й надалі підтримувати Україну в гуманітарній, безпековій і дипломатичній сферах, а також на шляху до членства в ЄС.

Водночас розвивається регіональна складова транспортної інтеграції. На засіданні Регіональної митної координаційної групи у Кишиневі⁶² представники України, Молдови та Румунії домовилися про спрощення вантажного руху та гармонізацію митних процедур. Було узгоджено практичні кроки для підвищення пропускну здатності пунктів пропуску «Рені–Джурджулешть» і «Галац», а також підтримано розгортання системи NCTS у Молдові до кінця року, що дозволить здійснювати транзитні операції за єдиними європейськими правилами. Це рішення безпосередньо впливає на стабільність логістики українського експорту в дунайському регіоні та прискорює інтеграцію до спільного митного простору ЄС.

Україна та Європейський Союз **продовжили «транспортний безвіз» до березня 2027 року**⁶³. Угода, вперше укладена в червні 2022 року, залишається ключовим механізмом лібералізації двосторонніх і транзитних вантажних перевезень. Як підкреслив Віцепрем'єр-міністр з відновлення України – Міністр розвитку громад та територій Олексій Кулеба, **«стабільне виконання вантажних перевезень між Україною та Євросоюзом – це гарантія економічної стабільності, адже саме дорогами**

ми експортуємо товари з доданою вартістю». Продовження угоди не потребує змін до правил її виконання, але передбачає подальшу адаптацію українського законодавства до норм ЄС, зокрема імплементацію положень щодо ділової репутації компаній, навчання менеджерів транспортних підприємств і використання смарт-тахографів із 2026 року. Для забезпечення комунікації з бізнесом, Мінрозвитку оголосило **проведення галузевої зустрічі з міжнародними перевізниками**⁶⁴. Під час заходу буде представлено умови пролонгованої Угоди, нові вимоги до перевізників та подальші кроки з упровадження європейських стандартів у сфері автомобільних перевезень.

Мінрозвитку продовжило курс на розширення можливостей українських перевізників на міжнародних ринках, досягнувши домовленостей про **додаткові квоти на вантажні перевезення з двома країнами** – Азербайджаном та Боснією і Герцеговиною⁶⁵. Зокрема, узгоджено передачу 100 бланків дозволів для перевезень з/до третіх країн у напрямку Азербайджану (що становить +20% до базової квоти) та 300 додаткових бланків для маршрутів до Боснії і Герцеговини (+100% до основної квоти).

Сергій Деркач,
заступник Міністра розвитку громад
та територій України

цитата

Ми продовжуємо системно працювати над розширенням можливостей для українських перевізників на міжнародних ринках. Додаткові квоти з Азербайджаном та Боснією і Герцеговиною – це ще один крок до забезпечення стабільної логістики, розвитку бізнесу та зміцнення економічної співпраці. Паралельно активно працюємо над тим, щоб українські перевізники і надалі могли стабільно виконувати перевезення до країн Європейського Союзу

Паралельно Мінрозвитку⁶⁶ та Держприкордонслужба⁶⁷ синхронізували **оновлення процедур для водіїв комерційного транспорту**. З 10 вересня система eЧерга стала єдиним цифровим каналом реєстрації на виїзд, що усуває потребу в подачі заявки через модуль «18-60» Дані про водіїв тепер автоматично перевіряються на основі Єдиного комплексу інформаційних систем (ЄКІС) Державної служби України з безпеки на транспорті, що забезпечує повну верифікацію ліцензованих перевізників. Впровадження «єдиного вікна» суттєво скорочує адміністративне навантаження та зменшує ризик дублювання даних, а також підвищує швидкість оформлення виїзду на кордоні.

У Чорноморську дано старт першому під час великої війни проєкту публічно-приватного партнерства у портовій сфері. Віцепрем'єр-міністр з відновлення України – Міністр розвитку громад та територій Олексій Кулеба підписав наказ про створення конкурсної комісії⁶⁸. Проєкт охоплює Перший і Контейнерний термінали

порту Чорноморськ із шістьма глибоководними причалами, модернізацію яких здійснюватиме міжнародний інвестор у рамках прозорої конкурсної процедури за участі IFC, ЄБРР та провідних світових операторів. Очікувані результати – сотні мільйонів доларів інвестицій, понад 1,1 млрд доларів надходжень до бюджетів і створення понад тисячі робочих місць. Реалізація цієї ініціативи має стратегічне значення для відновлення контейнерних перевезень (до 250 тис. TEU на рік уже через три роки) та формування нової моделі державно-приватної співпраці у портовій сфері⁶⁹.

Віктор Довгань,
експерт з питань транспорту,
заступник Міністра інфраструктури України (2016-2019)

коментар для огляду

Конкурс оголошено на перший і шостий причали для контейнерних перевезень, але не охоплено залізнично-поромну переправу, яка також потребує капітальних інвестицій і стратегічного інвестора. Бажано, щоб другий конкурс було оголошено невдовзі, адже йдеться про той самий порт, хоч і різні типи вантажів. Також варто врахувати, чи буде достатній обсяг контейнерних перевезень, чи, можливо, доцільно залишити два причали під загальні вантажі – зерно, метал чи будматеріали.

Думаю, логіка уряду полягала в тому, щоб дочекатися набуття чинності змін до закону про державно-приватні партнерства, що відбулося в жовтні цього року, й лише тоді оголосити конкурс. Тепер головне - ефективно залучити інвестора до порту Чорноморськ.

Реалізація цього проекту може супроводжуватись певними ризиками. Першим ризиком є залучення стратегічного інвестора з достатнім обсягом контейнерів TEU, адже йдеться не лише про капітальні інвестиції, а й про вантажопотік. В Україні він залишається недостатньо контейнеризованим: імпорт і експорт через порти відображають структуру економіки, у якій небагато продукції з високою доданою вартістю. Другий ризик – страхування від воєнних ризиків і необхідність внесення змін до концесійних договорів портів «Ольвія» та «Херсон», які не працюють із початку повномасштабного вторгнення.

Водночас **вчасність реалізації нового концесійного проекту в портовій галузі викликає певні занепокоєння** з огляду на складну ситуацію з попередніми прикладами державно-приватного партнерства. Зокрема, Мінрозвитку повідомило про необхідність перегляду умов концесійного договору щодо Херсонського морського торговельного порту, який зазнав катастрофічних руйнувань унаслідок російської агресії⁷⁰. За даними міністерства, концесіонер – ТОВ «Херсонський порт» (створений компаніями Risoil та Georgian Industrial Group) – пропонує тимчасово зупинити дію договору, звільнити підприємство від сплати концесійних платежів і переглянути інвестиційні зобов'язання через знищення більшої частини інфраструктури. Як зазначив заступник міністра Андрій Кашуба, уряд підтримує необхідність адаптації умов до нових реалій, однак підходи мають залишатися збалансованими та відповідати Закону України «Про концесію». Ця ситуація підкреслює вразливість портової інфраструктури до наслідків війни і водночас актуалізує потребу в реалістичному плануванні нових концесійних проектів, з урахуванням безпекових і відновлювальних викликів.

Лінки на публікації

- 1 [Держприкордонслужба в цифрах \(Держприкордонслужба\)](#)
- 2 [«Штурм кордону»? ДПСУ розкриває статистику виїзду чоловіків віком 18-22 роки \(glavcom.ua\)](#)
- 3 [ДПСУ не веде статистику виїзду за кордон чоловіків 18–22 років \(NV\)](#)
- 4 [Майже 40 тисяч спроб перетину кордону: статистика виїзду чоловіків віком 18-22 років у Польщу \(Українська правда. Життя\)](#)
- 5 [\(ОНОВЛЕНА ІНФОРМАЦІЯ\) Блокування руху на напрямку пункту пропуску «Медика-Шегині» \(Держприкордонслужба\)](#)
- 6 [Щодо розблокування руху на напрямку пункту пропуску «Медика-Шегині» \(Держприкордонслужба\)](#)
- 7 [Через тестування нової системи пропуску українцям радять планувати більше часу на перетин кордону з Польщею \(Українська правда\)](#)
- 8 [На кордоні з Румунією продовжено обмеження дорожнього руху в зв'язку із ремонтом мосту через р. Тиса \(Держмитслужба\)](#)
- 9 [Від 0 до 150 авто в черзі, ремонт в «Шегинях» і тест біометрії на суміжній стороні – актуальна інформація \(на 14:00\) з пунктів пропуску на Львівщині \(Держприкордонслужба\)](#)
- 10 [На кордоні великі черги, бо з України їдуть хасиди – Демченко \(Укрінформ\)](#)
- 11 [Увага! Через масовий виїзд паломників-хасидів збільшився пасажиропотік на кордоні \(Держприкордонслужба\)](#)
- 12 [За 8 місяців 2025 року товарообіг України склав \\$78,9 млрд \(Держмитслужба\)](#)
- 13 [За 8 місяців 2024 року товарообіг України склав \\$72,6 млрд \(Держмитслужба\)](#)
- 14 [За 8 місяців 2023 року товарообіг склав \\$65,6 млрд, що на 3% більше, ніж в 2022 \(Держмитслужба\)](#)
- 15 [Стан надходжень митних платежів у серпні 2025 року \(Держмитслужба\)](#)
- 16 [У серпні 2025 року до Держбюджету спрямовано 61,8 млрд грн митних платежів \(Держмитслужба\)](#)
- 17 [У серпні в Україну на пільгових умовах імпортовано енергетичного обладнання на 6,55 млрд грн \(Держмитслужба\)](#)
- 18 [Імпорт електромобілів подвоївся: у серпні в Україну ввезено понад 9 тисяч електрокарів \(Держмитслужба\)](#)
- 19 [За 8 місяців 2025 року митні органи виявили 6 437 порушень митних правил на 7,7 млрд грн \(Держмитслужба\)](#)
- 20 [Республіка Узбекистан - Україна: що показав співставний аналіз даних митної статистики взаємної торгівлі? \(Держмитслужба\)](#)
- 21 [Україна завершила процес скринінгу на відповідність до Європейського законодавства \(Мінрозвитку\)](#)
- 22 [У Брюсселі відбулася двостороння зустріч України і Єврокомісії за переговорним Розділом 33 «Фінансові та бюджетні положення» \(Держмитслужба\)](#)
- 23 [Уряд затвердив Порядок проведення атестації в митних органах \(Держмитслужба\)](#)
- 24 [Держмитслужба та МВФ продовжують системні консультації для модифікації митної сфери в Україні \(Держмитслужба\)](#)

- 25 Держмитслужба реалізує черговий етап пілотного проекту виконання митних формальностей підрозділом митних компетенцій (Держмитслужба)
- 26 Оцінка проміжних результатів цифровізації: команда Держмитслужби зустрілася з експертами EU4PFM у Києві (Держмитслужба)
- 27 В Україні видано першу авторизацію на експлуатацію митного складу (Держмитслужба)
- 28 Діалог митниці і бізнесу: нові кроки до ефективної взаємодії (Держмитслужба)
- 29 Держмитслужба запрошує бізнес та громадськість взяти участь в опитуванні CIPS щодо доброчесності (Держмитслужба)
- 30 Затверджено новий Перелік документів та відомостей, які подаються Держпродспоживслужбі для проведення заходів офіційного контролю (Держмитслужба)
- 31 єЧерга для автобусів: ще на двох пунктах пропуску з Польщею запрацює слотування (Мінрозвитку)
- 32 До уваги суб'єктів процедури спільного транзиту! (Держмитслужба)
- 33 Створено інструмент для автоматичного розрахунку інтегральних показників фінансового стану підприємств (Держмитслужба)
- 34 Цифрові сервіси Мінрозвитку заощаджують час, кошти та знижують корупційні ризики — дослідження (Мінрозвитку)
- 35 Делегація Чернівецької області взяла участь у заходах до ювілею Єврорегіону «Верхній Прут» (Чернівецька ОВА)
- 36 Відбулася нарада з питань міжнародного співробітництва, європейської інтеграції та залучення міжнародної технічної допомоги з представниками структурних підрозділів ОДА (Івано-Франківська ОВА)
- 37 25 років Єврорегіону «Верхній Прут»: шлях партнерства та розвитку (Івано-Франківська ОВА)
- 38 Українсько-угорська зустріч в Ужгороді: обговорення співпраці та спільних проєктів (Закарпатська ОВА)
- 39 Зміцнення транскордонного партнерства: відбулася чотиристороння зустріч за участю дипломатів Румунії, Угорщини, Словаччини (Закарпатська ОВА)
- 40 Керівництво ОВА провело зустріч із представником Офісу віцепрем'єр-міністра Словаччини (Закарпатська ОДА)
- 41 На кордоні з Польщею відкрили новий прикордонний підрозділ (Держприкордонслужба)
- 42 Прикордонники України та Молдови розвивають співробітництво у сфері протидії фальсифікації документів (Держприкордонслужба)
- 43 Співпраця заради безпеки: українські та молдовські служби відпрацювали дії у надзвичайних ситуаціях (Держмитслужба)
- 44 Передові технології потребують кваліфікованих експертів: тренінги, що фінансуються ЄС, сприяють зміцненню автономності на кордонах України (EU4IBM.in.ua)
- 45 Новий рівень безпеки: митниця отримала новітнє обладнання для перевірки поштових відправлень (Держмитслужба)
- 46 Запрошуємо до участі у складі Робочої групи з оцінювання корупційних ризиків у ДПСУ (Держприкордонслужба)
- 47 Анонімне опитування (Держприкордонслужба)

- 48 Сучасні виклики - сучасні рішення (Держприкордонслужба)
- 49 Українські митники пройшли навчання з розпізнавання ознак контрафактних товарів в агропромисловому комплексі (Держмитслужба)
- 50 Міжнародний обмін досвідом у сфері прикордонного контролю (Держприкордонслужба)
- 51 Довіра до Держприкордонслужби зростає до 62% (Держприкордонслужба)
- 52 Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії з інтегрованого управління кордонами до 2025 року
- 53 АДПСУ. Проект Стратегії з інтегрованого управління кордонами до 2030 року
- 54 ЕС: Pact on migration and asylum
- 55 Звернення щодо гуманітарної кризи на прикордонному переході Росія–Грузія «Верхній Ларс» та порушень прав громадян України, яких видворяють з РФ (Центр громадянських свобод)
- 56 «Україна рухається до інтеграції у спільний транспортний простір ЄС», – Олексій Кулеба (Мінрозвитку)
- 57 В Україні запустили першу євроколію: поїзди з Ужгорода курсуватимуть до Братислави, Відня та Будапешта (Мінрозвитку)
- 58 З Ужгорода до європейських столиць: Укрзалізниця відкрила продаж квитків (Мінрозвитку)
- 59 Прикордонники Чопського загону оформили потяг, що вперше вирушив з Ужгорода до Словаччини, Угорщини та Австрії (Держприкордонслужба)
- 60 Україна та Франція поглиблюють співпрацю у сфері залізничного транспорту (Мінрозвитку)
- 61 Вперше з робочим візитом на Буковині перебуває Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Австрія в Україні Роберт Мартін Мюллер (Чернівецька ОВА)
- 62 «Шляхи солідарності» стають ширшими: Україна, Молдова та Румунія об'єднали зусилля для спільного розвитку (Держмитслужба)
- 63 Україна та Європейський Союз продовжили “транспортний безвіз” (Мінрозвитку)
- 64 Продовження “транспортного безвізу” з ЄС: запрошуємо перевізників на зустріч (Мінрозвитку)
- 65 Мінрозвитку погодило додаткові дозволи на вантажні перевезення з двома країнами (Мінрозвитку)
- 66 До уваги міжнародних перевізників та водіїв: оновлення щодо перетину кордону водіями (Мінрозвитку)
- 67 !! До уваги міжнародних перевізників та водіїв: оновлена інформація щодо перетинання кордону водіями (Держприкордонслужба)
- 68 «Україна запускає найбільший інвестиційний проєкт у портовій сфері за всі роки незалежності», – Олексій Кулеба (Мінрозвитку)
- 69 Україна запускає найбільший інвестиційний проєкт у портовій сфері! (Одеська ОВА)
- 70 Мінрозвитку домовляється про перегляд угоди щодо концесії Херсонського порту через його “катастрофічний” стан (LIGA.net)